

ДОМАЋИ ЛИСТ.

Цена је листу
на целу годину 2 ф.
на по године 1 ф.

Издаје сваког 1. и 16. дана у месецу.

Уредник, власник и издавалац:
СТЕВАН КОЊОВИЋ учитељ.

Цена за огласе:
на целој страни 8 ф.
на по стране 4 ф.
на четврт стране 2 ф.

ПОРОДИЧНЕ ВРЛИНЕ.

(с руског).

Док још свет не беше просвећен светлошћу Христове науке валуд ћемо тражити у поганика узоран породичан живот. — Нешто боље беше у Јевреја, у колико код њих није било допуштено многоженство; но ни код Јевреја ни код поганика жена није уживала права слободне личности. Код поганика брак није сматран био за религијозни савез, а Јеврејин се могао у свако доба равнати са својом женом давши јој отпусно писмо. Истом са доласком Христа Спаситеља брак је подигнут на висину нераскидног духовно — моралног савеза. Он нас учи, да муж и жена нису двоје, него једно тело. Што је Бог саставио, човек да не раставља. „Мужеви!“ учи апостол Петар „живите са својим женама по разуму, и поштујте их као слабији женски суд и као наследнице благодати живота“. Но најјасније је откривено учење о хришћанском браку у посланицама св. апостола Павла. Исти апостол налаже мужевима, да љубе своје жене, а не да господаре над њима: „љубите своје жене као своја телеса, љубите их као што и Христос цркву ‘љуби’, а брак назива

„великом тајном“. Од како су последници Христове вере стали водити чист, свет породични живот, обилат у љубави и добрим делима, одликујући се ваљаним васпитањем деце, братољубљем, примерном нравственошћу, која је утицаја имала и на Јевреје и на поганике, онда сматра се законити брак као награда богобојажљивог живота жене и мужа; у ствари брак је основа друштву и држави.

Говорећи о законитом браку, не можемо а да не обратимо пажњу на благослов, који православна црква предаје онима, који у брак ступају. Веоме су дирљиве речи псалма, који се чита приликом венчања; ту се живо представља блаженство праведника везаних брачном везом. Прва погодба, без које се не да постићи то блаженство, јесте страх божји и хођење по његовим стазама. Ко је намеран да ступи у брак, ваља да младост своју проведе у невиности и чистоти телесној, а на те невинне душе које су проживиле младе године своје, како закон божји заповеда, шаље Господ свој благослов, а црква поје женику: жена је твоја као лова родница у сред дома твојега; синови твоји као грање маслинове око стола твојега. Нема

веће среће на земљи него имати здраву жену и здрав пород. Псалмопевац умесно упоређује таку жену са лозом, на којој висе сочни, слатки гроздови, који веселе око и срце човечје.

„Гле, тако ће бити благословен човек, који се боји Бога“.

Опомените се тих речи, младићи, у вашим младим годинама. Одвртајте своје очи, уши, срце од телесних искушења, која обично доносе горке плодове, лишавају вас божјег благослова и наносе вам срам и бешчасће. Живите тако, како би чистом савешћу могли метнути на главе своје венац невиности и чедности, и како би вам брак био прави хришћански брак. Тада сте озидали зграду будућег живота на чврстом, непоколебивом темељу.

Мада је данашњи свет покварен, опет се находи сретни, бракова у нашем народу и то како међу богатима тако и међу сиромасима. У браку се лакше све сноси и срећа и несрећа. Муж и жена деле једно с другим срећу у умерености и без самољубља: а кад наступе црни дани тада заједнички трпе тешко бреме нужде, понижење и гоњење од злотора. Гоњени судбином и уморени од посла муж, где ће наћи утехе души и одмора телу, ако не у дому својем, у друштву своје љубљене жене и деце. Ту му падне камен са срца, ту се крепи надом, и потиче на посао, да би својим милим добавио ужитка и по могућству обезбедио будућност њихову. Но таква породична срећа само се у оним браковима да замислити, где су се душе и срца супруга спојиле по божјој вољи а не по човечјој — и што је још главније — где је најјачи ступ брачног савеза не цигло телесна љубав, него где се душе свезале вишим наравственим савезом духо-

вне љубави, која извире из вере у Бога, који је створио васелену, саздао мужа и жену као једну целину, као круну свију осталих створења. —

Може ли се лепше што замислити до породице, које су чланови везани везом светлог и кротког духа православне наше цркве. У такој кући све се почиње и дочиње молитвом, сви носе Бога у својим срцима, сви се уздају у његову помоћ. Зар на оној кући не почива божји благослов, где се и најмање детенце, пре него проговори, свикне да приклони своју мајуну главицу пред образом божјим и да целује крст и иконе. Од такве деце морају постати ваљасте људи, који су у младости научили да избегну ђаволске замке. Какву моћ неописану имају речи и пример добрих родитеља, а особито мајке на невину, чисту душу детињу, питајте сами себе, ако вам је даровао бог побожне родитеље.

Блажени Августин, велики учитељ црквени, који је живео у четвртном веку, бивши епископ ипонишки, рођен је од оца поганика (незнабошца) и матере хришћанке. Отац му је био опак човек, не будући као поганик ни под каквим моралним законом. И Августин је био однивлан у срамним навадама поганичким, као што сам признаје у својој „исповести.“ Но његова мати, добра и побожна жена, чувала га је од порочних страсти и усадила у срце његово хришћанску истину. Да није матере његове било Августин би остао окорели поганик, овако у срце његово посејано семе руком мајке његове гонило га је да тражи истину и да се увери у њој. Проучавао је списе старих филозофа тражећи у њима истину; кад је у њима не нађе пристаде уз манихеј-

ску науку*, но за рана се отресао глупости те секте и после лутања нашао је задовољења душе своје у крилу православне цркве којој су га успомене из детињства вукле — наук мајке његове.

Добра мати деци је све и сва у првим њиним годинама. У њезиним рукама је, тако рећи, судбина дечја. Побожна, верна, неуморна, триљива жена, добра кућаница то је прави бисер у кући, која њу има. Мужа дужност и посао зове ван куће, он не доспева да се бави васпитањем деце, но он одходи мирном душом од куће остављајући кућу бризи своје жене. Она наређује, да се деца чисто обуку, Богу помоле, и сваком детету назначи посао, који ће радити, одвикавајући их тиме од рава детињства од лености и залудничества. У кући њезиној све је чисто, да меда лазнеш, свуда влада поредак, сваки посао се отаљага у своје време, у ње ћете наћи паметна савета о свачем, и навек спремне руке на рад. А пошље ли Бог искушење на њену породицу, не падне одмах у очајање: ако се које дете разболело, лебдиће над њим дању, и ноћу неће јој ни долазити у памет да онда на себе мисли и своју удобност.

Да поменемо једну врлину, без које није срећне породице, а то је

* Верска наука перзијског лажног учитеља. Манехија.

трезвеност. Од среће ни помена нема у оној породици, где је муж: пијаница, него нам она изгледа као каква развалина живих створова. Ретко ће пијаница тећи за кућу и пород свој, него ако трезвена жена заради коју мраку и то ће проћердати на вино или ракију, његова деца неће имати ни комадић хлеба да се заложје. Место молитве и мира у такој кући се створи прави пакао, из којег не избивају свађе, гадне речи, туча, клетве. Така породица не живи, него се пати овог света. Какав пример за децу од пијана оца? Могу ли они поштовати таког оца, грабитеља и разоритеља породице. Колико жртава падне због пијанства. Да ли оно напршче посиса здраве сокове из груди вечито уплакане мајке. А како је тек тамо жалосно где су и муж и жена одани пићу. Така породица из основе страда морално и материјално. При крштењу нашем одричемо се ђавола и срих дела његових и свију слугу његових и пљујемо на њега а Христу се обрћемо, придружујемо и облачимо се у његову одећу, па зашто не би и животом и владањем својим доказали да нисмо само устима презрели сотону, него у истини на свиматачкама нашег живота.

Сомбор.

†

ВОКАРСТВО.

Очење.

(Окулирање.)

(Наставак.)

7. Изсецање пупа (ока) са калемгранчице.

У прошлом броју овога листа на стр. 148. споменусмо, да се пуп

са калемгранчице може на два начина скидати и то „пуп на кори са нешто дрвета под кором“ и „пуп на кори без и најмање дрвета под кором“ Како се „пуп на кори са нешто дрвета под кором“ скида и исеца са калемгранчице, опширно је описано у

прошлом броју; а овом нам приликом остаје да у неколико речемо и о начину скидања ока са калемгранчице таковог ока, које под собом на кори неће имати ни труни од дрвета, просто само око, кору и корен ока.

Ово је начин много лакши и бржи него онај први, кога описасмо, али уједно морамо напоменути, да је и много несигурнији особити код неке врсте воћака, код којих се тешком муком добро одлубљује кора од дрвета и згодно одваљује корен ока од дрвета на чему под кором лежи. Јер се често догађа, да при свлачењу извесног дела коре са оком од калемгранчице, цело унутарње око, управо корен од ока, или ма и неки део од овога остане прекран на непотребном делу калемгранчице.

Но покрај свега тога воћар ваља да зна и овако како се и на који начин скида око са дрвета, јер кад наиђе на врсту воћа и калемгранчице са којих се добро очи скидају, може на овај начин да калами, јер је често много бржи, него онај први кога споменусмо. Скидање пак бива овако.

Узме се калемгранчица у леву а нож у десну руку и кад се избере најлепше око, засече се ножем више њега за од прилике 10 мм. положеним правцем и то само кора до дрвета. Дужина засека ваља да се протеже до полутине дебљине калемгранчице (по обима). Сад се од једног и другог краја засечене положене линије повуче засек, у дубљину опет колико је кора дебела

уз око са још нешто напуштене коре до доле испод ока, за једно од прилике 15 мм али тако, да се и овај десни и леви засек (оба ова крака) састану под оком у једној тачци, која испод ока ваља да је удаљена, као што рекох на 15 мм. Сад добисмо један равнокраки троуголник чија је основица горе над оком а теме троуголника под оком. — Или обратно, ако смо положену линију под оком повукли а теме троуголника над оком извели. Ово се има равнати према калемгранчици које ће се згодније око исећи.

Кад пак овај троуголник овако засецима омеђашен (ограничен) добијемо на коме је посреди око, ваља да га скинемо са калемгранчице а то ћемо пак постићи на овај начин: Калемгранчица се држи у левој руци а палцом и кажипутем десне руке потисне се кора овог троуголника свуд унаоколо око ока тако, као да би хтео да је нажуљини и непрестано се навија и на десно и на лево, док се једним снажнијим притиском ма на коју страну навије и труголник не одлуби од калемгранчице и не остане међу та два прста десне руке.

Овај троуголник изгледа као старовенски штит, кога јунаци носиле ради заклона на руци но наравно да је ово само налик у малом. Узме се у леву руку и окрене лицу нашем нова страна и посматра средина, где би требало да буде потпуно неповређен корен од ока. Ако је ова нова страна потпуно испуњена а особито на среди, где је корен ока, знак је, да је око добро скинуто и одмах га можемо у подлогу укаламити. Напротив ако се на среди појави као нека мала јамица, било дугуљаста, округла или криво округла у чију би се шупљину гламогвица од мање придеваче (чијоде)

Сл. 34.

могла сместити, знак је да је корен ока повређен а по том и цело око неупотребљиво; у том случају овај се штитић баци и други са калем-гранчице скида.

Да би пак дошли до потпуне вештине скидања ока са калемгранчице, није довољно само једанпут двапут покушати на каквој гранчици поуке ради, па за тим одма да се приступи самом озбиљном каламљењу — него се захтева да се врло много пре самог каламљења покушава на оцеченим ма каквим гранчицама и кад потпуно дођемо до вештине да лако, брзо и добро скидамо очи, онда можемо приступити правој дивјаци и оплеменити је и заиста неће нас оманути.

8. Укаламљивање ока (пуна) у подлогу.

Кад се око из калемгранчице лепо, добро и брзо извади ма којим начином, онда га ваља одмах укакалामити у подлогу.

Пре него што смо скинули око, морамо приступити подлози дивјаци и пронаћи најзгодније место у које ћемо ово око да укалामимо. То место на дивјаци-подлози може да буде при земљи или горе над земљом најмање за 1 м. висине, наравно где се налазе најлепши летораст или ма и лањски летораст односно двогодишња стабљика или гранчица.

Ако је стабљика једно- или двогодишња, ваља је доле при земљи каламити, ако је старија оно горе ал свакојак у летораст и то при дну летораста т. ј. одмах непосредно над оним местом из кога је избио а то с тога што је ово место са

стране али близу стабљике и кад се буде кренуо овај каламак, продужиће овај усправан правац стабљике, а и чвршће ће се одржати кад је ближе вишегодишњој стабљици.

Кад смо пак, било доле или горе, на стабљици место изабрали узме се нож и засеке подлога на том месту по преко али само у дебљини коре — онако исто као при скидању ока над њим (сл. 34. В.) Затим се врхом од ножа, од овог положеног засеком од поле запара кора доле (сл. 34. С.) ако је основица штитића са оком горе била, а ако је

Сл. 35.

пак доле била, онда се овај усправљени засек коре над полеженим повуче. У првом случају оба ова засека изгледају као наше штампано Т (тврдо); а у другом изврнуто тврдо 1. Док смо ми ове засеке извађали дотле ми можемо штитиће са оком држати у левој затвореној шаци, а само се са два прста ове руке, при другом раду испомагати; или пошто су уста у мно-

гом случају и трећа рука, то штитић можемо сместити међу суве усне, тиме је око на згодном месту, при руци је одма, а што је најглавније заклоњено је и од многог приступа ваздуха, јер са својим новим одлубљеним деловима не сме дуго стојати на слободном ваздуху, пошто ће се сок, који се налази по обрат-ној површини штитића јако спојити са кисеоником који се у ваздуху налази (оксидираће) и последицу чега моћи ћемо и ми приметити на споменутој страни, пошто ће поцрвенити. Кад се овако што на противној страни ока (штитића) појави

око се несме употребити, јер се никако примити неће, па ма сви остали услови и најповољнији били. То је узрок што цео овај посао мора **ћи и брзо.**

Кад су ова два засека у виду тврда **Т** извршена, онда се коштаном ножем (сл. 27. В) одљусне кора и десно и лево где се ова два засека укрштају. По том се левом руком узме око за заостали део лисне петелке и доњим својим крајем утисне међу одљуснуте коре помоћу коштаног ножа (сл. 35) који нам је у десној руци. Левом се руком непрестано око потискује под обе стране коре и у колико то теже иде у толико се ваља коштаном ножем испомагати, полагано одљускавајући кору и десно и лево и тиме правећи пута потискиваном оку, које све дотле треба да гурамо, до год горња основица штитића не падне непосредно под положени засек на подлози (сл. 36 В.), те се по том обе стране од коре боље притисну на уметнуто око, које га са свију страна обмотавају и **Сл. 36.** које изгледа као да лежи у каквом обмотачу. Ако је пак основица троугла доле испод ока на штитићу и на подлози усправљени засек над положеним (обрнуто тврдо **Д**) то се онда око-(штитић) потискује теменом својим горе у летораст, односно у подлогу. **И** на везање се мора пазити. Веже се као што већ једном рекосмо са рафијом, и то не свом дебљином рафијиног струка, него се рафија уздуж по пола поцепа, те таквим струком обвеже. При везању морамо да пазимо, да нити одвећ јако укаламљено око стегнемо, да се касније неби чисто упило у под-

логу и тиме припречило кружење (циркулацију) сока; нит пак да лабаво будемо обвијали ову везу, уз коју ће слободно моћи и ваздух и влага продирати на ране воћкице, усљед чега би морало укаламљено око пофалити т. ј. не би се ухватило, не би се примило. Обично се прво средина везине дужине стави пред оком, обема крајевима обвије цела дебљина овог дела каламка, и један се крај притисне другим, прекрсти се доле, и напусти све дотле, догод оним другим крајем полако не обмотамо сав горњи накаламљени део, обмотавајући везу уз везу до над засеченим делом, те се онда овај крај подмете под онај дужи, којим сад тако исто доњи крај обмотамо и с противне стране ока у једном чвору свежемо. — Обвезивање ово рафијом може да буде и овако, које је још боље и лакше; почне се крајем струка рафије обмотавати од доле укаламљеног места, где се одма утврди онај крај рафије да не попусти, и полако обмотавањем дижемо се све горе и горе до год траје каламљени део; над последњим засеком обмотавање се заврши и крај рафије учврсти. Обмотавање може да почне и од горе па доле да се протеже; то саму ствар не квари ни мало ма у каквом виду да вежемо. Главно је, да добро вежемо. **Сл. 37. В. С. D.** јасно нам показује; како ваља око укаламљено у подлози да је везом обмотано и утврђено.

И на послетку кади то уради-смо онда се врх од тога летораста прстима закаче да даље у дужину не расте, него да снажи укаламљено око. Жели ли ко год да му ука-

ламљено око још те године потера, а доста је рано овако каламио, оно нека за 2—3 ока над каламљеним местом дивјаку скрати и тада велимо да је каламио на *будно око*. Напротив ако хоће да калами на *спаваће*

оно се само врх од подлоге мало закине, а остали се део оцече над накалемљеним делом на пролеће, кад поново природа крене.

(Свршиће се.)

ПЧЕЛАРСТВО.

Ројидба.

(Наставак.)

9. Истресивање природних ројева у ђерзонке.

Многи наши пчелари држе обичне просте кошнице ли ради тога, да му се ове роје и да он онда те ројеве смешта у ђерзонке и тим начином да размножава ђерзонке.

Рој се, као што већ једном спомену смо, хвата у просте кошнице, или у сандуче за хватање ројева или у платнене кесе или на послетку у мале кошнице начињене од дебеле црне хартије, пак онда се из ових истреса у ђерзонку. Како и на који начин ово истресање бива, проговоримо овом приликом о том мало опширније, но пре свега морамо нешто да споменемо и о самој ђерзонци.

Кад је добра ројења већ на прагу, пчелар ваља да има све своје справе за тај посао у приправности и у најбољем реду, а не да се догоди да се рој ухватио а пчелар да тражи у онај мах све што му треба за стресање роја. Па тако је исто нужно да је и ђерзонка спремна и у потпуном реду, како би још тај дан без икакве незгоде и чекања могла, новоухваћени рој у себе примити. — Пре свега таква ђер-

зонка мора бити изнутра *пошлуночиста* са летом заједно. Затим, врло је добро, да се свака таква ђерзонка *нашре са пеленом* или матичњаком (травом), да би се тиме сваки други мирис и вадај сатро, који може бити не годи пчелама као овај од пелена и матичњака. Оквири морају бити у ђерзонци поређани и то на броју 5 до 7 а сви *снабдевени на горњој страни са једним комадићем саћа*, било природним или вештачким, што ће пчелама да служи као неки путовођа у ком правцу ваља да раде и граде саће своје, јер ако не прилепимо ове почетке, који могу бити ма и мало прилепљена воска, нисмо сигурни да ће пчеле почети градити саће на оном месту, где ми желимо (јер покрај њихове све памети, опет они не знају, шта ми мислимо и како желимо да граде саће), градиће може бити по преко овира или између два оквира, или ма како другојачије — како баш ми не би желели. У овако удешену кошницу слободно можемо рој истресити и ако им друго што не фали, заиста ће им овај нови стап годити.

Знамо да све новије ђерзонке треба да уимај два одељења: *плодиште и медиште*. И при почетку њихова рада ваља да су ограничене т. ј. смештене само у плодиште, из тог најглавнијег узрока, што је ово

место тако рећи полутина целог унутарњег простора једне ђерзонке, те им је за овај први мах место сужено, а то њима и годи док се и оне не осиле — не размноже. Стога треба у ђерзонци, још док је празна, добро дашчицом или дашчицама оделити плодиште од медушта.

Сад пак ако имамо ђерзонку гравенхорстову или американку, рој с гране можемо да стресемо у обичну просту кошницу вршку. Пред вече однесемо је наравно с ројем заједно такој ђерзонци и пчеле стресемо у њу и то на овај начин. *Ако је американка* отвори се горњи заклопац, пчеле се у простој кошници прошкропе водом (најбоље је преко босиљка и штрцаљком (прскалицом) која пушта из себе више танких млазева). ово се с тога чини, да се при стресању не могу разлетати и нами посао отештавати. Кад је и ово урађено, издигне се ова кошница над отвореном американком и једним снажним ударцем стресне се о американку; све пчеле из ње падају на оквире американке, или ако смо пре тога извадили неколико оквира, оне ће пасти на дно американке и полагано размилиће се по свој унутрашњости американке — Овде ми ваља још и то приметити да кошница вршка у коју смо рој стресли ваља да је лака, од рогоза начињена и споља неолепљена, да при ударцу о американку леп не отпада и не пада на пчеле. Пчеле смештене у американци брзо ће наћи лето и кроз ово излазити али одма и улазити; да би пак и ово мало пчела, што се још у кошници вршци налазе сместили се у американку, груне се још једаред пред лето, оне ће попадати на земљу и на звуку оних унутри, после кратког времена упутиће се уну-

тра. По том се правно место испуни оквирима; кошница горњим поклопцем покрије и остави на миру до (око) 10 часова у вече, и тада се остави на своје одређено место, на коме ће тога лета стално да буде. Ово се истресивање с тога чини у вече око 8 часова, да у поновљеној узрујаности не би нагле напоље и одбегле, јер им још тај дан није баш тешко утећи, само ако им ма и најмање нови стан није дозвољан.

Истресивање у гравенхорстову кошницу иде много брже и лакше. — Пред гравенхорстову кошницу се ископа омања рупа од прилике нешто већа него што би се у њу могао тај ухваћени рој сместити, а по обиму толико широк, колико је плодиште гравенхорстове кошнице да је може покрити. Сад се пчеле прошкропе, једним ударцем над рупом пчеле се у рупу стресу и одма гравенхорстовом кошницом и то оним делом што смо за плодиште одредили покрију, из које ће (рупе) се оне уздизати у кошницу и о оквире се нахватати и сместити. Око 10 часова у вече ваља ову ђерзонку на одређено место сместити.

Ако нам је ђерзонка *усправљена берлешева или дашева или ма која друга* иа и положена а тешко се с места креће или ако се не може ни мало с места кренути, онда се овим начином може с народом снабдети: Ако смо рој ухватили у обичну просту вршку кошницу, оставимо је под местом, на коме се рој ухватио, да се пчеле мало смире, за тим се дочека вече, око 8 часова; прошкропе и на уста кошнице навуку уста од кесе, зготовљене од каквог врло танког платна впр. од тила и овењачом учврести да пчеле не могу напоље пролазити. За тим се ископа за 2-3 dm. дубока а нешто ужа јама него што

су уста кошнице ; по том се кошница обрне према ископаној јами, како треба да стоји, кеса се стрпа у јаму, кошница нешто мало издигне и појачим ударцем о земљу (око јаме) тресне пчеле, из врха све нападају доле у кесу. Да не би заостало по нешто пчела у кошници, ударац мора бити снажан, да се не мора још једаред ударати, јер би у том случају многе пчеле, које су први пут пале страдале. Сад се овењача одреши са кошнице, ова издигне са кесе и овењача стегне да не би пчеле на поље посуктале. По том се кеса из јаме извади у којој су пчеле и метне опет у ту просту вршку кошницу у којој се принесу до ђерзонке. Под овењачом за један педаљ се кеса везом веже а овењача се попусти, развуче и на врата плодишта од ђерзонке са малим сићушним клинима учврсти тако, да се између дасака и овењаче не могу кроз провлачити. Кад је и то готово, она се веза под овењачом отстрани ; кеса се за дно узме и полагано издиже и стреса према унутрашњости ђерзонке, а да се све тамо — у плодиште упуте, добро је још одуд споља димом их кадити, да саме беже из кесе напоље и тако ће за од прилике $\frac{1}{2}$ часа све бити смештене у одређеном плодишту, које се по том прозором и вратима мора затворити, и у коме ће се оне те ноћи све подићи у горње делове оквира око почетака саћа, па по том и смирити тако, да ће ујтру већ изилазити па и улазити у ову ђерзонку па и свој редован рад отпочети.

Други начин истресивања у ђерзонку може да буде овако : Рој се ухвати одма у такову кесу с дрвета на коме се ухватио. Ова кеса мора у овењачи својој имати увучен подебљи дрот или потањи др-

вени обруч. Кад се рој стресе и падне у дно кесе — само се мора гледати да се рој прво добро пошкорпи водом пре стресивања, да да се при стресивању пчеле не разлећу, него да све у кесу спадну — кеса се опет за један педаљ под овењачом свеже и одма однесе ђерзонци и обручем или жицом усга кесе утврди при отвореним вратима ђерзонке, она веза одреши и пчеле у ђерзонку горњим начином стресу. Но пошто то бива одма како смо рој ухватили, то да пчеле поново не потегну напоље из ђерзонке с противне се стране лето затвори и држи затворено све касно до увече док се не смире и не опријатеље са новим станом. Сутра ујтру ће већ да из ње у њу излећу и улећу.

Трећи пак начин може да буде овај : Ако смо рој ухватили у простој вршци кошници и кад се ове смириле и одомаћиле у њој, изврне се натрашке, лето се затвори (то бива око 5 часова после подне) и приправљена 2 оквира са до пола испуњеним саћем се ставе кроз уста вршке кошнице у њу тако, да са ушима својима (од оквира горња летвица) висе обешени о уста кошнице. Црним каквим ђебетом се кошница ова покрије и остави тако до у вече у обрнутом положају. Зато време ће се пчеле подићи и сакупити било око само једног или и око оба оквира ; тада се оба ова оквира, пажљиво извуку из кошнице и ставе у плодиште дотичне ђерзонке у коју хоћемо да рој сместимо, односно из које смо ове оквири повадили. Ако још која пчела застане у кошници ваља, пошто смо оквири већ сместили у плодиште, устима њенима да прислонимо на отворена врата ђерзонке, па ће се и оне придружити главној маси

пчела, која се на саћу у оквирима налази.

Четврти је начин овај: Може се у просту кошницу пре хватања кеса од платна ставити и овењачом споља око уста кошнице утврдити, рој у такову постављену кошницу стрести и одма по већ познатом начину у ђерзонку сместити.

Пети је пак овај начин, на који можемо рој у непомичне ђерзонке ставити: Једном приликом споменућу већ о сандучету којим се ројеви хватају („Дом. Лист“ год. I. стр. 318.). Како се рој ухвати у то сандуче и пчеле у њему смире, држећи га близу места где се рој ухватио и са кога смо стресли, сандуче, односно уста сандучета се са каквим засторком (марамом) покрију и тако принесу празној ђерзонци; овде се засторак (марама) са сандучета скине, па ако има на њој пчела стресу се у ђерзонку, и уста од сандучета се ставе на отворена врата ђерзонке у плодиште, закачаљкама добро учврсти, а по том покретљиво дно попусти и полако потискује у сандуче, које ће пред собом пчеле потискивати к шуљини ђерзонке све дотле до год ово дно не доспе до уста сандучета; тада ће већ све пчеле бити у ђерзонци. Сандуче се сад од ђерзонке одкачи, пажљиво од ове отисне и ако има на дну још која пчела, перцетом се ишчисти у ђерзонку и тако је сав рој на врло лак и прост начин смештен у ђерзонку.

Осим ових пет наведених начина има још и више нпр. према подни плодишта стрести на поширу даску пошкропљене пчеле и одма пронаћи матицу и њу са нешто пчела ставити у ђерзонку, остале ће приметити где им је матица и све ће нагнати, као овце у тортама, и подићи се на приправљене оквири. Па тако исто још и више начина, као стрести рој у круту црну паширну кошницу и ову одма однети к отвореној ђерзонци и полако је устима утиснути у плодиште и из ове кошнице од хартије истресити их. По нашем мишлењу довољно је и оволико знати па према околностима једног се овог ма ког држати или ма згоднији пронаћи и своје пчеле — рој, у ђерзонку сместити.

Још на завршетку овог одељка ваља нам и то споменути, да сваки рој, кад излети из кошнице, он понесе собом доста хране за сваки непредвиђени случај, али ако се догоди да се после ројења сутра дан или дан два буде рђаво и кишовито време, онда их пчелар мора прихрањивати, јер ће у противном случају помрети од глади. За такав случај најбоље је узети 10—15 decgr. (декаграма) жута шећера и растопити га у 20—30 decgr. чисте воде и то им у таким незгодним данима давати, разливајући у судиће за тај посао и међући их под њих на доњу страну оквираца.

(Наставиће се.)

ВИНОГРАДАРСТВО.

Каламљење винове лозе.

Каламљење у зелен.

(Наставак).

XVI. О ч е њ е.

Каламити у зелен можемо начинном тако званим очењем-окулира-

њем. Ко хоће лозу да очи томе мора бити пре свега добро познато очење вођака. — Истина, да у главном и очење лозе у зелен састоји се као и очење вођака, али ипак постоје неке мале разлике.

Калемлова-ластар, мора се ива-
брати здрава и једра са племенитог
чокота, са које хоћемо да скидамо
очи. Такви ластар не ваља, ако је
сувише дебео нит одвише танак;
нек је средње јачине а на коме очи
(пупови) што на чешће стоје. Ова-
кове ластаре ваља изјутра рано от-
сећи или касније у вече. Сви се ли-
стови са не целим петељкама изод-
сецају. Ове листне петељке поред
ока остављају се за 1 см дужине;
за тим се ставе у подубљи суд (у
какву подубљу боцу са широким
вратом) у воду кишњицу, да не све-
ну — премда ни ту не смеју дуго
да стоје. Најбоље их је у суд ста-
вити, али одмах тога дана, или нај-
дуже сутра дан изјутра рано за
каламљење употребити — Ако их
на страну мислимо послати или за
1—2 дана касније употребити, нај-
боље их је увити у влажно платно
и тако опет у влажну маховину
сместити. При вађењу морамо јако
павити да петељке са очима (пупо-
вима) заједно не повредимо.

И за подлогу се узима зелен
ластар. Ако није јако сочан, онда
се над оним местом, где ћемо да
каламимо, над првим оком, поде-
љним концем појаче обвије и заве-
же, да се у доњим деловима лас-
тара сок накупи и сочан постаје.
Сад се обичним начином око (пуп)
са још нешто зелена дрвета скине
са калемлозе-ластара („Д. Л.“ год. II,
стр. 149.) и на заминљено место ме-
ђу кору утисне и завеже. Ако смо
раније каламили и то друге поле
маја месеца или прве поле јуна ме-
сеца, оно ће још те године крену-
ти ово укаламљено око, па лепо се
и развити. Кад око крене а калам-
љено место почне да буја и сваки
дан једрије и једрије постаје, веза
се мора мало по мало попуштати,

али никако је не ваља на једанпут
скинути са каламљена места.

Пошто на једном чокоту има
више ластара, то се они могу сви
тако каламити. Над горњим оком
иза каламљена места, ластар се опш-
трим маказама скрати, да сок бољ-
ма каламак храни. Кад каламак кре-
не и одјача, онда се и онај горњи
залисак („Д. Л.“ год. I стр. 95.)
на подлови закине, коме је до сад
задатак био, да себи сок вукући,
храни и укаламљено око.

Ако пак каламимо друге поле
јуна па све до августа, најбоље је
да тежимо за тим, да се око ухвати
али да не потера те године, јер не
ће за ову годину истерани ластар
довољно сазрети да ће се моћи здрав
одржати, него ће пропасти — ис-
трунути; дакле да каламимо на та-
ко звано спаваће око — него да
потера идућег пролећа кад будемо
одгрнули и као што треба орезали
га. На пролеће, кад одгрнемо лозу,
онда се ова лоза — накаламљена
тако ореже, да се прво сви залис-
ци испод накаламљена ока до ос-
нове своје сасеку, за тим у
приправљен јарчић положи — на-
веде до каламљена места; а над ка-
ламљеним местом тако орежу, да
само још једно око остане од под-
логе, па да заједно крену са укала-
мљеним оком, и кад ово потера и
добрим ојача, онда се горњи ластар
од подлоге до основе своје искне
а никако маказама и стара лоза над
накаламљеним местом да се ореже,
јер ће ту лоза почети поново да
сузи, које може по каламљено мес-
то да буде од рђавих последица.

Овим се начином може и аме-
риканска лоза (ластар) и наша да
калами каквим финим фелама грож-
ђа, али горе на ластару да је од
главе чокота бар 0.5 м. удаљено,
да се на пролеће може навести го-

ре реченим начином, ако неће овај каламак остати на сталном месту, да се може упрпољчити и пренети идућег пролећа на стално место. Ради те цели, калами се нпр. на једном чокоту сви ластари и у колико се буду укаламљене очи попримале свуд се на страну, око чокота у виду звезде, првог пролећа наведу, остале се лозе орежу на кондир и опет тога лета овим начином покаламе, у јесен се они први каламци а сада упрпољчене наводнице од маторог чокота оцеку — поваде и расаде на стална места а на њихово, ђубретом поправљено мес-

то ови се нови каламци (окуланти) наведу па и загрну. То тако бива из године у годину. Овај се рад може обављати и у пролеће, као што већ једном споменусмо.

На завршетку овог чланка ваља нам још и то приметити, да се може а и не мора воћарским воском укаламљено око опточити. Писац ових редака видео је и једно и друго и то са врло добрим успехом. Приочењу воћака ружа и другог дрвећа није ни мало нужно да се по свршетку очења укаламљено око воском опточи.

(Наставиће се.)

Р А Т А Р С Т В О.

Ч и ч о к а.

(*Heliantaus tuberosus*. L.)

Чичока се у разним крајевима нашега и хрватског народа назива разнолико као тртол, тртор, тртур, наход, находњак, морека арапска репа, лашка и морека репа, панжева репица, подземалска крушка. — Шулек.

Чичока је такова биљка, на коју би наши пољопривредници требали мало више пажње да поклањају.

Није нам намера да овде нашироко и надугачко чичоку славимо и хвалимо и њено култивирање у свима околностима најтоплије да препоручујемо, али с погледом на њен кртоласт корен, стабљику и лист, што све ово служи као добра храна за свиње, овце и за марву, држимо да није баш за одбацивање, како да на повећем добру тако и мањем да се негује, и ако не као главна пића сточна и других домаћих животиња а оно бар као пића, која по каквоћи стоји у другом реду. Особито кад се узме у обзир да она добро успева на сваком па и најслабијем земљишту, на коме друго културно биље не успева, па и жетвом својом пољопривредника наплати.

Њен кртоласт корен мање у себи хране садржи него кромпир; веде да кад се марви много даје, добија од ње пролив,

па шта више, да се у стомаку од ње развијају разни гасови који напну марву — добију надун, али који не повлачи за собом никаквих рђавих трагова. Што се касније сече стабљика у толико боља и више кртоласта плода даје. Најбоље је сећи у добу цветања; код нас (у Угарској) обично цвета средином или свршетком септембера месеца; премда се често догађа, да ако рано хладно време наступи, цветање и изостане.

У августу месецу или још и раније кад се стабадљике изодсецају лишће поцрни и суво спадне. Овде врло радо једу не само лишће него и тврду стабадљику. Марва пак само једе лишће а стабадљику не.

Кртоласт јој корен није осетан према мразу, тако, да преко зиме може остати у земљи у којој се налази; обично се у пролеће копа из земље, кад репа и кромпир нестане, тада је чичока добра храна и за краве млекуше. А то се најбоље отуд види, што храњењем крава са чичоком, једва да ће се моћи приметити да ће млеко по нешто устукнути (квантитативно) па ни по каквоћи (квалитативно). Исечена кад се смеша са сечком или плевом радо је марва једе.

Овај кртоласт корен јој не ваде обично окопачом (мотиком), нити пак пова-

ђена да се на гомилу узхрпа. Најлакше, најбоље и најбрже је чичоку vadити плугом. Просто плугом бравду по бравду изоравати и за тим по свакој изораној бравди избачено корење покуцити; ово се највише с тога чини да се ручна човечија радна снага заштеди и замене другом снагом, која самој ствари ни мало не штоди. А уз то не вади се ни наједанпут све, него сваки дан тилико колико, је за сутра дан или дан два унапред доста за прихрањивање марве и то се све дотле понавља до год је траја, односно до год не приспе друга боља храна.

Пре сваког прихрањивања не смесе пропустити да одређени оброк чичоке не оперемо од оног блато, што се на њој нахватало.

Кад пак хоћемо да чичоком прихрањујемо свиње, онда ћемо уштедити и онај посао и време, које плугом при вађењу пробавимо, пошто се свиње просто пуште где се чичока у земљи налази и они толико колико им је за онај мах доста, својом губицом изрују, што тада боље и слаће једу, него кад би им човек сам навадио.

Као што ни једно кртоласто биље није најбоља, па ни добра храна за обређену живад, па тако исто ни чичока као ни за дојиље ма које врсте домаће живади није добра. Обарена чичока мање штоди таквим живадима него пресна, шта више тада и радије једу. На против пресну кад једу, па још ако је протрула или промрзла, може да буде узрок разним опасним болестима животињским, па многе обређене животиње и изјалове се од најести њене. Да би пак све то избегли, најбоље је такову обређену живад ни у јесени у пролеће не пуштати на земљиште на коме се налази чичоке.

Па ма којим животињама да се даје чичока никад се не сме davати сама него са другом храном помешана или после ње дати им још по нешто зрна и тада ће да одговори својој цели. Крдо свиња не ваља по цео дан држати на чичоки, него тек 2—3 часа, и не сваки их дан на њу истеривати, да се и стомаком одрже чврети, јер ће у противном случају наступити општи пролив.

У оним пределима где се слабо дрва за гориво налази, ту стабадљика чичокина може да послужи врло добро и за гориво; шта више, веде, да је много боља него и сама врбовина. Има многе сиротиње које чичоку и једу и хвале као врло добру храну. Скувају је, исеку на скалатине (скришке) зачине је са сирћетом и зејтином и тако једу. —

Чичока се у пролеће за плугом у сваку трећу бравду, као и кромпир сеје. Како изникне па преко целог лета има жуто лишће, као да је болесно. Кад се овако у редове посеје онда се може плугом и окопати, јер мотиком окопавати не исплати се.

Може се, а и ваља је сејати тамо где друго неће ништа да успева, она ће успевати, шта више кроз више година и саму земљу поправити, да ће се кленије моћи на њој и друго што сејати; а особито ако будемо крдо свиња пуштали на чичоку.

Споменути нам ваља, да њу само једанпут ваља посејати, па се после тако укорени, да је тешко икоренити баш кад би и хтели. Наравно кад се не сеје сваке године не ниче у реду — бравдом, те је после немогуће и окопавати плугом, него је морамо из руке окопачом.

„G. O.“

E. Ш.

Л И С Т А К.

Другови.

Приповетка из народног живота.

Написао

миливој ж. чудомирвић

IX.

(Наставак.)

Да изгуби таку девојку, па још богату! . . .

И данас ето, што је наумно, то је и урадио . . .

У брзини, а и у неком грезничавом страху мислио је, да је заиста убио Стевана, једним ударцем ножа свога . . .

Чим је убо Стевана, одмах је побегао, јер се бојао — да га не позна чича Јеша, који је на глас стеванов потрчао.

Кад је Станко извршио то убилачко дело, над Стеваном, дошао кући сав усплахирен, а у лицу блед ко крпа.

За чудо оцу, да му је син такви, још га таког видео није, те га запита:

— Шта је теби?!
— Не знам, нешто ми је зло . . . рече, а сав је задрхтао, као да се нечег бојао. —

Цело то вече је само ћутао, а мисли пустио, куда? камо? ко би то знао! . . . Само, кад би допро са улице чији ход, тргао би се мало, јер се бојао, да не дођу по њега.

— Можда знају, да сам га ја убио . . . мучила га помисао . . . Дуго није могао да заспи. Час му дође, да и сам оде, да каже, да је он убио Стевана, а час опет, што и да каже, кад га није нико видео! Једна мисао за другом летела је, али му свака беше нејасна. Ни сам није знао, и шта да ради. Кад помисли на Босу и на њено имање, а њему чисто мило што је то урадио. Али ако се дозна, шта ће онда бити с њиме! . . . Једва у неко доба, измучен мислима, заспа.

Ни у сну нема мира. Сања, а свет већ дознао, да је он убио Стевана и већ и редар Љуба дошао, да га позове у обћинску кућу . . . Правда се он, али узалуд . . . Из грозничавога сна пробуди се и одану чисто душом, кад је видео, да је то само сан био . . . Устаде и још пре зоре оде на салаш . . .

Х.

Тек што је зора свитати почела, чула већ и Боса за ту несрећу, те пре сунца поранила, узела крчаг, као да иде на воду, а овамо, срце јој хоће да искочи од нестрпљивања, док не оде баба Манди, да чује, шта ће бити са Стеваном њеним.

Уз пут је морала проћи покрај салаша газде Гроздића.

Станко ју опази, истрча пред њу те јој назва:

— Бројтро!

— Бог ти добро дао! . . . одпоздравил она.

Ти поранила?

— А да.

Погледаше се и збунеше се . . . Њему дође ко неки страх, ко да већ она зна, да је он Стевана убо . . . А њој опет немило, да се ма с ким сукоби сада, ко баш да сваки зна куд ће она. Та за то је и поранила, да је нико не види куд ће . . . Та види ваљда крчаг у руци, па зна куће — на бунар, а бунар је тамо иза салаша близу врбака. Тек ће Станко:

— Боже, ти вредна . . .

— То ми је посо . . . а још брже пошла даље.

— Босо . . . опет ће он.

— Шта је?

— Не жури се тако.

— Морам.

— Чуј, шта ћу ти рећи.

— А шта?!

— Ти мене волеш, је ли?

— Ко ти казо!?

— Па . . . овај . . . јел да ме волеш?

— Кажми, ко ти је казо? . . . опет

ће она. —

— Али само кажми да ме волеш, да ћеш бити моја.

— Твоја! . . . и насмеја се горко . . . Зар си заборавио, да сам испрошена?!

— Та знам . . . али . . . опет . . . знам, чујем да је Стеван убоден . . . а сав пребледно кад је то изустио.

— Проклет нека је, ко је то урадио . . . А можда је тај вребао ког другог, па њега убо.

А Стеван, да забашури па је зашита:

— Кажми право, кога већма волијеш њега или мене?

— Ти знаш.

— Ал ти кажми? . . .

— Па ти знаш,

— Њега . . .

— Да.

— А мене?

Ћутала је . . .

— Дакле ме не волеш? . . . Превари ме . . . Ах, ја несретник . . . тад подиже руку и претио је некоме.

— Ко те правари?! . . . зашита га она, а чисто се уплашила од погледа и говора његова.

— О . . . не, не . . . Знам, ја сам чуо, да је он јако убоден.

— Да ће Бог, па ће преболети!

— Обеш поћи за мене, ако он умре, а?

— Ни за ког.

— Дакле ме не волеш?

— Не . . .

— А је си л ме кад волела?

— Никада.

— Баш никада?

— Никада . . . Ко ти је то казо?

— Ја сам дакле преварен . . . 'Ха, ха, бабо, чекај се . . . Сад да ти платим . . .

Босу подише нека страва. Чује да Станко неком прети, па се и сама за себе побојала, те се још брже упути — бунару.

Очима је непрестано пратила Станка који се изгуби тамо под врбака у оним шљивицима.

Одлану јој кад се видела сама ту.

Заборавила у часу на све, што се мало час догодило, јер ју је жеља вукла.

старој баба Манди, да чује, шта ће бити од њеног Стевана.

Путем се освртала, хоће ли је ко погледати, но на срећу — нико.

XI.

Кад је Боса у врбак дошла вачује неку вику, псовку . . . Учини јој се станков глас, и није се преварила, био је то главом Станко.

Да је не би видео, сакрије се иза густа цбуња, одакле је све видела, шта се догађа.

Ваш је онда баба Манду вукао из куће. Чврсто је ухватио за руке, да је јаукала од бола, а он јој запушио уста говорећи:

— Не говори напред хвала док не примиш награду. . . Ти ме ни си усрећила, већ унесрећила, па и Босу, јер неће да пође за мене, не воле ме. Што си лагала? „Карте не лажу!“ . . . рекла си. Ха! Ха! . . . Де мешај карте, да видим, оће ли погодити, какву ћу ти награду дати, за твој труд. . . Али немој . . . Немам времена чекати . . . Овамо . . . Овамо, несретнице . . .

У том је одвуче и до потока.

— Погледај још једном матора вештице кућу, у којој си, Бог зна колико њих упропастила. Ја ћу да те наградим у име свију. . . Реци твоје жеље, да ти их после твоје смрти испуним, јер ти нема више спаса. . . Ти мораш умрети,

— Молим те, ако Бога знаш, опрости ми живот . . . муцаше баба.

Али узалуд свака молба, свако напревање бабино, да га се ослободи. Под грчевитим стиском Станкове руке преврнула се од бола.

— Дакле немаш ништа да кажеш! . . . Па добро, а ти се помоли Богу . . . Шта Богу?! Та ти немаш Бога. . . Да си веровала у Бога не би тако живила . . .

Док је то говорио, стиско је бабу за врат, да ју је и удавио.

— Тако вештице, бар на овом свету нећеш више упропаћивати невинне људе . . . А сад иди у поток рибама, да се нахране твојим месом.

Запушену вода и склопи се над лешем мандиним, а он посматраше, смејући се, како се таласи малена поточића све већма и већма умирују.

— А сад и теби кућо нека се невна за темељ, кад си толико времена чувала ту вештицу. Што се ни си, док је ја још познао ни сам, срушила на њу, да је удавиш, да је нема . . . већ сам ја морао ово

и по други пут убицом постати . . . Ха! Шта? . . . Ни сам ја убица, јер сам Стевана осветио . . . Осветио сам га . . . Мог друга од детињства осветио сам.

Станко потпалио кућу, па се само смејао . . .

— Тако . . . тако . . . изгори сва околина! . . . Ала је лепо гледати ватру . . . Ту је вештица становала . . . :

Боса је сва дрхтала од страха, гледајући све шта се ту збива. Побојала се и за себе, јер ако је спаси Станко, може је бацити у ватру, те чим је видела, да је Станко кућу потпалио побеже у село.

Станко ју није смотрио. Но и он није више дуго ту остао. Знао је, да ће се свет искупити на ватру, те отрча на салаш. —

Но за часак се морамо вратити у село, да дознамо, шта се тамо догађа.

(Наставиће се).

БЕЛЕШКА.

Како можемо вино да оплеменимо. Сад у добу цветања винове лозе, ваља хартијом приступити каквом чокоту, кеји рађа особиту какву фину и миришљиву сорту грозђа, и ову хартију под грозд, који цвета тако учврстити (а место хартије може бити и тањир) да цвет кад опада са грозда пада на хартију или на тањир. Да јаче и боље пада цветна круница и остали цветни делови, добро је слабирм пругићем чешће потресати цвет, ударајући га по петелци. Овако треба ове цветне делове у више пута са више чокоти односно са више гроздова купити и перцетом их шчистити у приправљену боцу напуњену добрим и старим вином. Овој се боци може а и треба све догле додати цветних ових делова, до год их се буде на виновој лози налазимо; али увек иза сваког шчипћавања ваља боцу добро запушити па тако нека стоји ова боца с вином и цветом до 3 месеца. По том се ово вино процеди кроз чисту вунену чоју и улије у другу чисту боцу. Вино ово добије леп и врло јаки мирис и ваља га тада смешати са старим или или са лањским или ма и са новим оточеним вином, и то на 1 hl. (хектолитар) ваља оваковог вина 1—2 l. (литре) усуги, од чега ће сво буре вина врло леп буке добити. — Цвет купити са земље не ваља, јер мора бити одма шчипћен у боцу како отпадне. „W. Z.“

Из администрације
„Домаћег Листа“

Дружини „Р.“ Краљево. (Србија.) Ми вам по поруци вашој редовно шаљемо наш лист, шта више чинимо и неке измене при шаљању вам, како је поједини од вас захтевао; али ми до данас не добијемо од вас ни паре, ни за једног предбројника, с тога молимо да нам новац у име 10 ваших предбројника што пре пошљете — у монетама каквим год ви хоћете, само на пошти јавити да је новац, какав и колико, јер у противном случају не примамо на себе ни какву одговорност. По данашњем износу овдашњег заложног завода примају вам папирни динар у наших 40 новчића; те према томе изволите се равнати. Само молимо што пре новац, јер нам треба при овополгодишњем разрачунавању са нашом штампаријом. —

Г. С. В. В. — Велики Радинци. — Рекламоване бројеве одмах са прошлим пошласмо и врло се чудимо да од вас ни један није примио 9. бр. нашег листа, који је пуних десет дана раније изашао (а тако исто и разаслан свима претплатницима) него што би му вреже било. Поздрав!

Г. В. П. — Земун. — За послане претплатнике новац примисмо и одмах свима све изашле бројеве отпратисмо. Бр. 10 пак засебно одпратисмо и код свију добро беше, осим само не код г. М. Т. који нам исти број поврати са натписом „пергиша се.“ Молимо да нас известите да ли је ово забуна или збиља. Ако ово последње, онда смо му дужни да заостале новац од претплате пошљемо натраг, јер загадава нам ничији новац нетреба. Ако је забуна известите нас да повраћени а и овај број поново пошљемо. — Поздрав свима на дому!

J. C. SCHMIDT
ЕРФУРТ.

Препоручује свој велики избор

СЕМЕНА

од поврћа, цвећа и економских биљака, разног дрвећа и шибља и од сваке врсте воћа

ПРОИЗВЕДЕНИ БИЉАКА

сваке врсте, особито екзотично цвеће и **НОВИТЕТА** од разног поврћа.

Специјалне богато илустроване каталоге шаље сваком на захтевање бесплатно и франкирано

J. C. SCHMIDT
Erfurt.